

UiT Norges arktiske universitet

Kriser og traumer

- Hvordan ivareta barn i barnehagen

Jon-Håkon Schultz

Professor / Pedagogisk psykologi

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Oahpaheaddjeoahpu ja pedagogihka instituhtta

Chowchilla, 1976

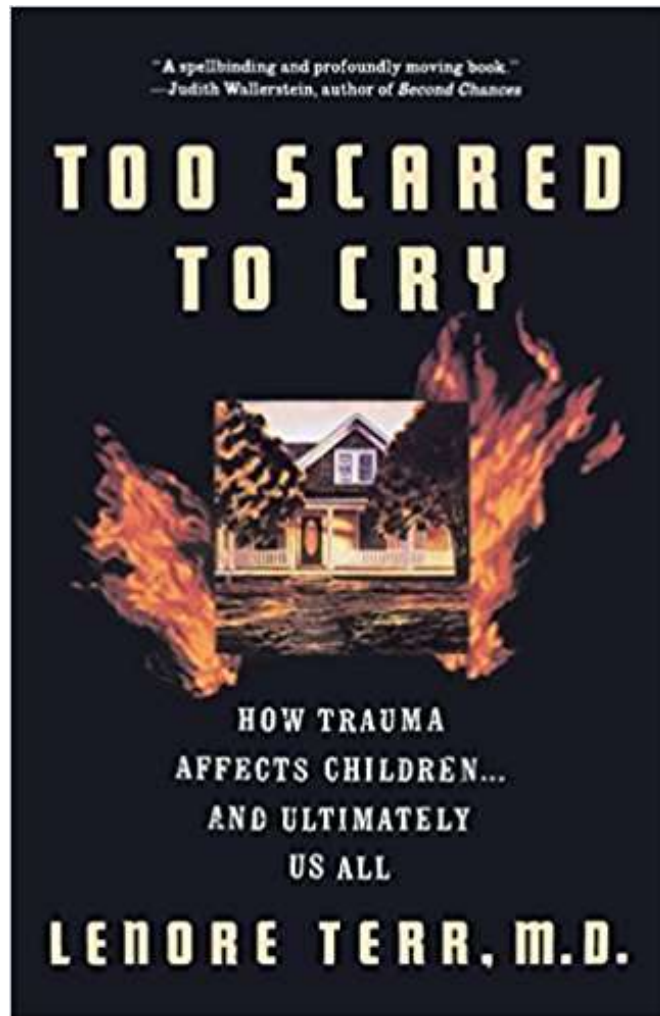

DYNAMIC

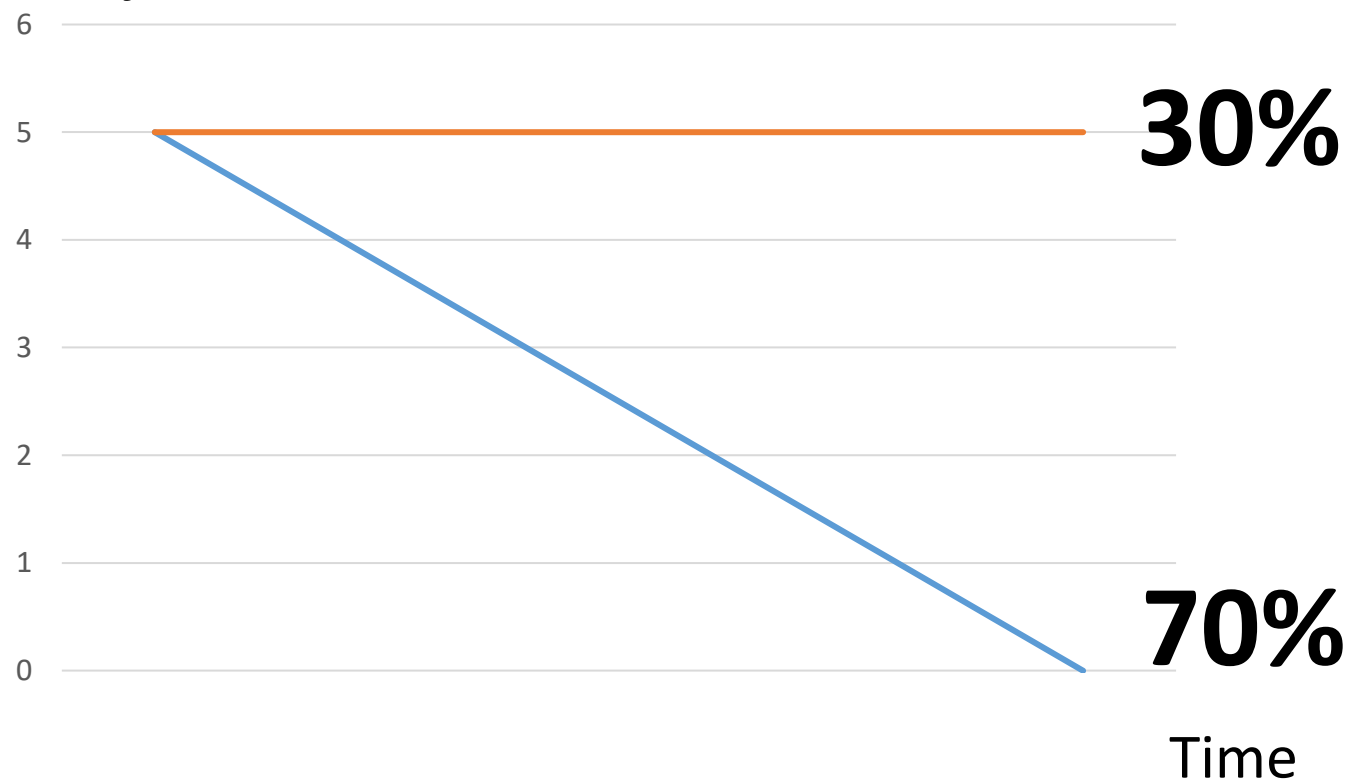

Lenore Terr, 1981/1983

Traumereaksjoner over tid

Intensitet i
reaksjoner

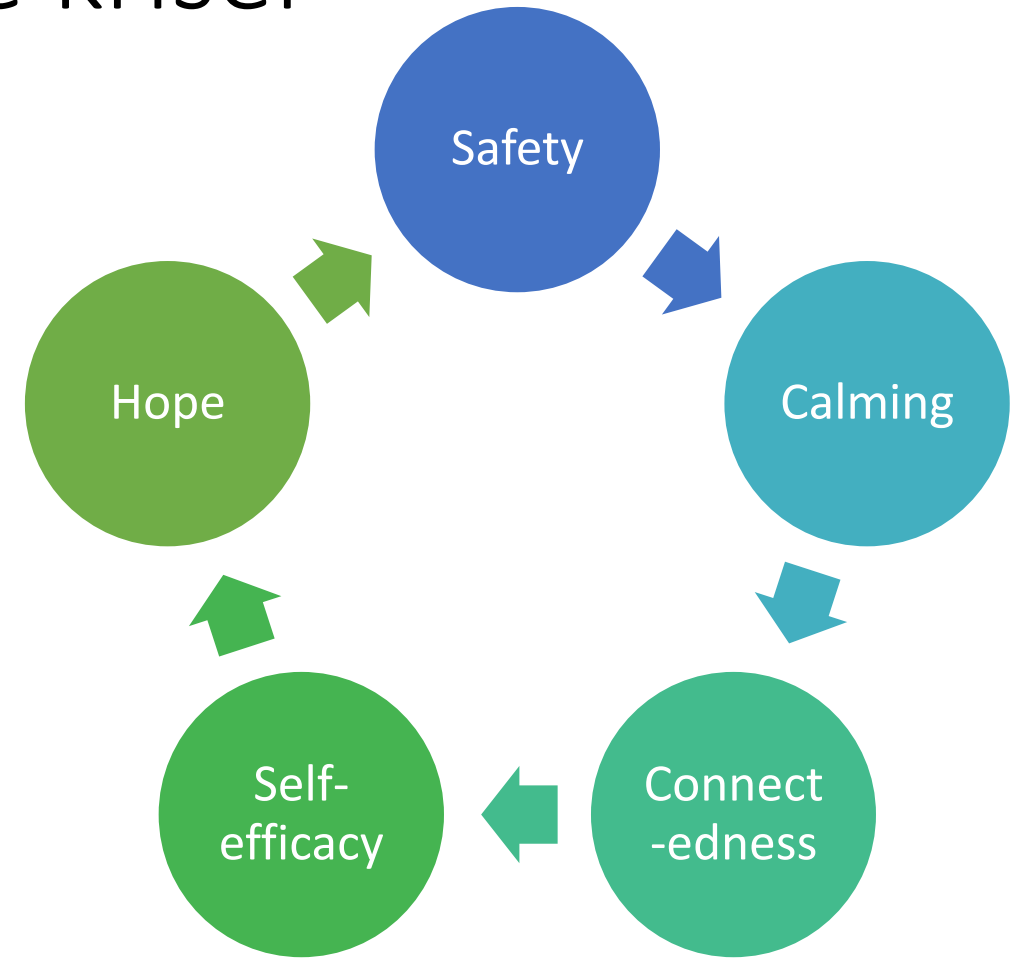
Går plagene over av seg selv?

Forskningsbasert rammeverk for naturlig heling i etterkant av kollektive kriser

Five Essential Elements of Immediate and Mid-Term Mass Trauma Intervention: Empirical Evidence

Stevan E. Hobfoll, Patricia Watson, Carl C. Bell, Richard A. Bryant, Melissa J. Brymer, Matthew J. Friedman, Merle Friedman, Berthold P.R. Gersons, Joop T.V.M de Jong, Christopher M. Layne, Shira Maguen, Yuval Neria, Ann E. Norwood, Robert S. Pynoos, Dori Reissman, Josef I. Ruzek, Arieh Y. Shalev, Zahava Solomon, Alan M. Steinberg, and Robert J. Ursano

Given the devastation caused by disasters and mass violence, it is critical that intervention policy be based on the most updated research findings. However, to date, no evidence-based consensus has been reached supporting a clear set of recom-

(Hobfoll, et. al., 2007)

Forebyggende prinsipp

1 Kunne roe ned

2 Trygghet og stabilitet

3 Troen på å kunne endre situasjonen

4 Sosiale relasjoner

5 Gjenopprette håp

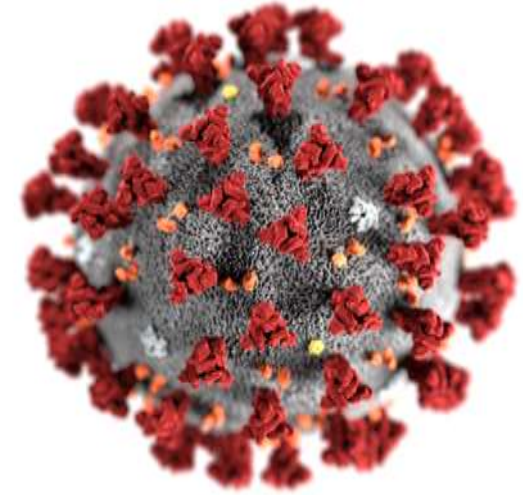

5-åringenes spørsmål om Ukraina

- Når skal de slutte å krige?
- Hvorfor kriger de?
- Hvorfor kriger de på natta?
- Hvorfor kan ikke politiet arrestere de som kriger?
- Hvorfor vil Putin skyte så mange mennesker?
- Er det noen som skyter Putin?
- Hvorfor hiver de bomber?
- Kriger de nå?
- Hvorfor er ikke Putin snill?
- Hvorfor kan de ikke slutte å drepe mennesker?
- Hvorfor ødelegger Putin Ukraina når han vil ha det som en del av sitt eget land?
- Hvor skal alle flykningene bo?
- Går det bra med barna som savnet pappaen sin, som må bli igjen der?
- Dør pappaen, eller ikke?
- Blir landet deres ødelagt?
- Hvis noen sover der, hva skjer med de?
- Hvorfor vil Russland bestemme over det landet?
- Er Putin i Molde?
- Kommer det masse blod når man dør?
- Hvordan greier de å flykte når det er krig?
- Kan det bli krig igjen i Norge?
- Hvis man holder på å føde et barn når det er krig, hva skjer da?
- Hva skjer med mennesker som ikke kan å gå, som vil flykte?
- Hvorfor blir ikke damene igjen og kjemper for landet sitt?
- Hva skjer med de barna som mister mamman og pappan?
- Mister vi huset?
- Kan de i krigen komme og bo hos oss?

Bekymring – Redsel – Frykt

- Barn er sårbare i krisesituasjoner
 - Mangler kognitiv kapasitet til å *forstå*
 - Mangler livserfaring til å *håndtere*
- *Barn får med seg brokker og biter av krigen, men klarer ikke å sette det sammen til en begripelig og håndterbar historie.*
- Barn trenger støtte og hjelp
 - Trygghet – Forståelse
 - Begripelig - håndterbart

Særtrekk ved krigen i Ukraina

- Massiv mediedekning – i alle kanaler
- Raske skifter – nye oppdateringer
- Nærhet – Russland grenser til Norge
 - Med-krigere / Norge bidrar med våpen
- *Komplekse forhold:*
 - hvorfor blir det blir krig?
 - NATO og artikkel 5
 - Verdenskrig
 - Atombombe
 - Sanksjoner
- Barn med krigserfaring – barn i barnehagen som kommer fra Ukraina
- *Åpen slutt:* Vi er fortsatt usikre på hvor lenge situasjonen vil vare, hvor mange mennesker vil bli drept og hvor mange flyktninger kommer til Norge.

Det blir ikke krig i Norge!

- Statsminister, Jonas Gahr Støre, følger veldig godt med på hva som skjer og han sier at vi som bor i Norge ikke trenger å være redde.
- Derfor er ikke jeg redd.
- Og det trenger ikke du å være heller.
- Det blir ikke krig i Norge.

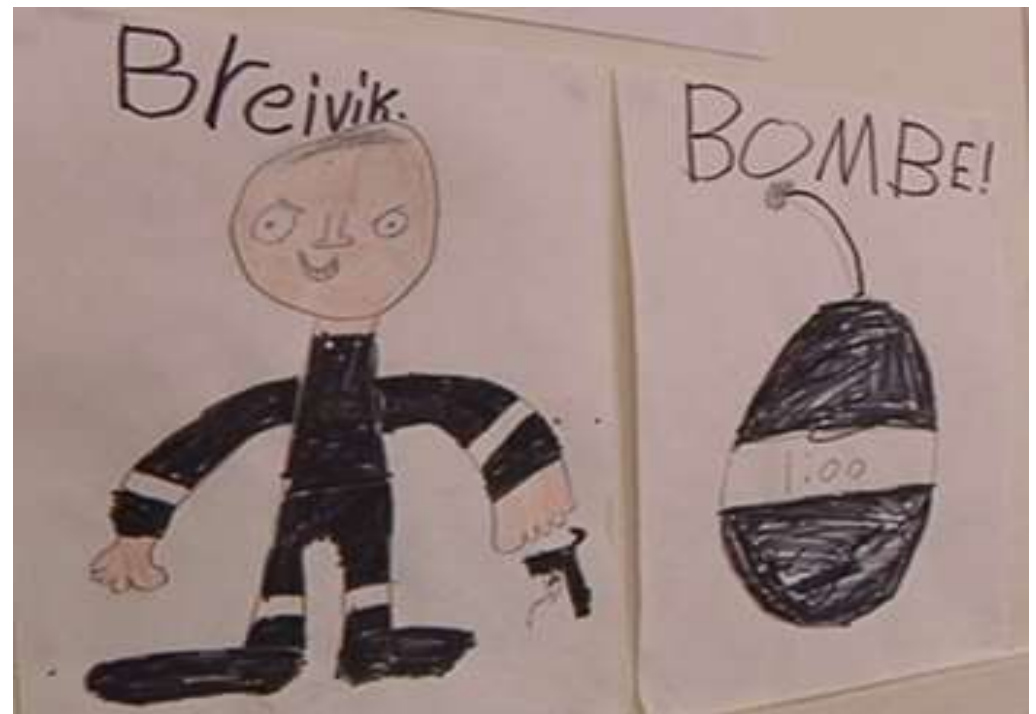
*Å forberede
trygghetsskapende
læringsamtaler om
skremmende nyheter:*

- Forankre sin egen trygghet

Gode nyheter

- Statsministeren sier at vi ikke trenger å være redde.
- *Du trenger ikke å være redd.*
- Samtaler mellom Russland og Ukraina
- Menneskene som er i Ukraina får hjelp til å komme seg i trygghet.
- De som reiser ut kaller vi for flyktninger.
- Alle landene rundt tar i mot flyktningene
- Mange flyktninger kommer til Norge.
- Vi hjelper dem med mat, hus, barnehage og skole.

Blir alt bra?

ALT BLIT BRA.

Når kom korona? (5 år)

Hvorfor er det farligere for de gamle? (5 år)

**Er det vanskelig å merke hvis man
har fått korona og er 9 år? (9 år)**

Kan man få korona uten å merke noe? (10 år)

**Kan jeg leke med andre,
eller må jeg være inne? (8 år)**

Når blir vi kvitt det? (5 år)

Koronahistoriens begynnelse, hoveddel og slutt

Konklusjon: Barna trenger hjelp

Dersom vi overlater barna til seg selv for å forstå korona eller krigen i Ukraina, risikerer vi at de blir unødvendig engstelige og redde.

- Beskyttelse
 - Skjerming vs.
 - Involvering

- ✓ Pass på deg selv, mens du hjelper andre
- ✓ De 5 forebyggende prinsippene gjelder både barn og voksne
- ✓ Barn er sårbare i kriser – trenger støtte og hjelp
- ✓ De 5 prinsippene er tilstede i en god barnehage
- ✓ Barn trenger hjelp for å nyttiggjøre seg de 5 prinsippene
- ✓ Barnehagelærere, og foreldre er ofte de beste hjelperne

